

JOHANNA HEDMAN

ÜÇLÜ

İSVEÇÇE ASLINDAN ÇEVİREN: ZEYNEP TAMER

BİRİNCİ KISIM

Frances, nisan ayının sonlarına doğru bir gün arayarak ertesi hafta ona uğrayıp uğrayamayacağını soruyor. Sanki Atlantik'in iki ayrı ucunda yaşamıyorlarmış da bir kahve içmeye geliyor-muş gibi, böyle ifade ediyor – uğramak diye. Telefonda sesi nefes nefese geliyor. Adam, onun o hâlini gözünün önünde az çok canlandırabiliyor: kırmızı yanaklar, rüzgârla dağılmış saçlar ve muhtemelen üzerinde de mevsime uygun olmayan ince bir kot mont. New York'a ucuza bir bilet bulduğunu söylüyor kız ve âdeta tebrik edilmeyi bekliyormuş gibi uçuşun aktarmasız olduğunu vurguluyor. Son görüşmeleri üzerinden uzun bir zaman geçti. Adam, onu görebilmeyi elbette çok istediğini söyleyerek, kendisinde kalmak ister mi diye soruyor. Kız, arkadaşlarında kalacağını söylüyor. Sonra bir an sessizlik oluyor. Adam, asıl meselenin öylesine içecekleri bir kahve olmadığını anlıyor.

“Seninle konuşmak istediğim bir şey var,” diyor kız.

“Tabii, ne hakkında konuşmak istiyorsun?”

“Annem.”

“Frances,” diyor, fakat cümlesini tamamlamıyor; ismini söylerken yaptığı vurgudan, ne demek istediğini anlayacağını varsayıyor.

“Biliyorum, biliyorum,” diyor kız. “İşte bu yüzden telefonda konuşmak istemedim ya.”

Ses tonundan, kızın elinin, avuç kısmı yukarı bakacak şekilde –sanki havada görünmeyen bir şeyi tutuyormuşçasına– vücudundan az ötede olduğunu fark ediyor. Onun bu el hare-

ketini, Fransa'daki özel okullarda çocukken mi edin merak etmiştir; serinkanlı Stockholm mizacı ile uyu kadar abartılı duruyor.

“Ölüm döşeğinde mi yoksa?” diye soruyor alaycı bir şekilde.

“Hayır.”

“Hasta mı peki?”

“Hayır...”

“Tamam öyleyse,” diyor adam. “Buraya geldiğinde bana uğramanı çok isterim ama Thora hakkında konuşmak istemiyorum.”

“Onun için endişeleniyorum,” diyor kız.

“Bunu kendisi de istemezdi galiba. Benimle onun hakkında konuşmanı yani.”

“Bundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?”

Adam telefonun diğer ucunda başını sallıyor. Masanın üzerinde uyku modunda duran dizüstü bilgisayarının ekranına dokunup, karşısında beliren boş belgeye birkaç saniye baktıktan sonra bilgisayarı kapatıyor.

“Onu tanıyorsun,” diyor Frances.

“Tanıyordum.”

Kızın nefes alışverişleri ile arkadan gelen trafik sesleri duyuluyor. Adam, onu Stockholm'ün merkezinde bir yerde hayal etmeye çalışıyor ancak kafasında canlandırdığı bu yerlerin gerçekten var olduğundan, ya da tıpkı eski kartpostallardaki gibi, üzeri tuhaf, mavi bir ışıkla kaplı bir şehre ait anıların bir karışımı olup olmadığından artık emin değil.

“Buraya bundan ötürü gelmiyorsun, değil mi?” diye soruyor adam.

“Hayır,” diyor kız.

“Bana kızgın mısın?”

“Sırf seninle annemi konuşmak için Atlantik'i geçecek değilim.”

“Tamam öyleyse.”

“Beni hâlâ görmek istiyor musun?”

“Evet, elbette.”

“Belli mi olur.”

Adam, kızın bunu söyleyiş tarzından hoşlanmasa da belli etmiyor.

Telefonu kapatmadan, “Geldiğinde haber ver,” diyor.

Frances, onun kapısını ilk kez birkaç sene önce çalmıştı. Adam kapıyı açtığıında, kız “Merhaba!” demiş ve eklemiştir: “Sanırım babamı tanıyorsun.”

Adam, babasının kim olduğunu sormadı. Buna gerek yoktu. Onu içeri aldı.

Frances o yıl değişim öğrencisiydi. Önce Thora’nın kuzenlerinden birinin evinde yaşamış, daha sonra yukarı batı yakasındaki bir öğrenci yurduna yerleşmişti. Thora’nın kuzeni dışında, New York’ta kimseyi tanımadığını söyledi. Yalnızdı.

Adam, kızını hayatına böylece kısa sürede dahil etti. Kız öğleden sonraları metroyla onun evine gidip oturma odasına ya da mutfaka kurularak akşama kadar ders çalışıyordu. Yurda göre onun evinde derslere daha kolay odaklanabildiğini söylüyordu. Adam, ona evinin anahtarlarını da verdi. İşten eve geldiğinde onu kanepede ya da mutfak masasında etrafı ders kitapları, defterler ve fosforlu kalemlerle çevrilmiş hâlde bulmayı seviyordu. Akşam olduğundaysa onu taksiyle yurduna gönderiyordu. Her pazar akşam yemeğine çıkarıyor ve o zamanlarda kız sanki tüm hafta boyunca doğru düzgün bir şey yememişçesine yemeklere girişiyordu. Babası hakkında adama sorular soruyor, o da elinden geldiğince onları cevaplamaya çalışıyordu. Ancak uzun yıllar August hakkında konuşmamıştı ve cevapları muhtemelen Frances’in umduğu kadar ayrıntılı değildi. Kıza, Thora hakkında soru soracak cesareti yoktu. Ancak sohbet arasında, Thora’nın bir Fransız’la evlenerek ondan iki oğlu olduğunu öğrenebilmişti. Hâlâ Stockholm’de yaşıyordu.

Adam Frances'i arkadaşlarıyla tanıştırtıp evde d yemekli partilere onu da davet etti. Arkadaşlarının on li sorularını dürüstçe cevaplayarak, okuldan eski arkadaş kızı olduğunu söyledi ancak ayrıntıya girmedi. Zaten, bu kısa cevap da onlar için yeterliydi. Arkadaşlarının hiçbiri New Yorklu değildi, birçoğu başka ülkelerden geliyordu ve birbirlerine geçmiş yaşamlarıyla ilgili soru sorma gibi bir alışkanlıkları yoktu. O zamanlar, ayakları dayanıksız bir yemek masası yüzünden her öğünün denge kurma çabasıyla geçtiği küçük bir apartman da-iresinde yaşıyordu, yine de arkadaşları onun evinde toplanmayı severdi çünkü ev farklı metro hatlarının bağlantı noktasındaydı. Gecenin bitimine doğru pencereden yangın merdivenine tırmanıp orada ot tütürürlerken, binaların çökmeye yüz tutmuş karton evler gibi olmadığı başka yerlere taşınmaktan bahsed-lerdi. Adam, Frances'e ot ve sigara teklif edilmesini yasaklamıştı. Frances masanın kısa kenarında oturup adamın arkadaşlarının, meslektaşları ve patronları hakkında yaptıkları dedikoduları dinlemeyi seviyordu. Adam, masanın karşısından ona baktığında bazen kendini bir girdaba çekilmiş gibi hissedirdi. Bu, içinde hafıza görüntüleri olan bir kaleydoskopu ta ki çizgiler birbirinin içinde eriyene kadar çevirmek gibiydi; bir daha asla görmeyeceğini sandığı bir yere açılan bir zaman tüneli.

10

Ders yılı sona erdiğinde Frances'in yurtttan taşınmasına yardım etmiş, onu bagaj dolusu valizle havaalanına götürmüştü ve böylece kız, Avrupa'ya, evine dönmüştü. Adam, onun gidişiy-le her şeyin normale döneceğini düşündü, bir bakıma öyle de oldu, her ne kadar ev yeni bir tür sessizliğe bürünse de.

Kız şimdilerde gazetecilik yapıyor. Birbirlerini pek sık gör-meseler de yazma aşamasında olduğu, yazmak istediği veya bir türlü yayımlatamadığı makalelerle ilgili düzenli olarak onu arı-yor. Şayet İsveççe yazmışsa, bazen yazdıklarından ona bölümler okuyup bitirdiğinde soruyor: "Güzel olmuş mu? İsveççede böy-le söylenir mi?" Diller arasında üstünkörü bir ivedilikle hareket

eden bu üç dilli çocuk, adamı gülümsetiyor; farklı kıyafet neyip de sonra üzerindeki kazağı ters giydiğini ancak çıkarırken fark eden biri gibi sanki. Kıza, soru sormak için kapıyı çaldığını, o da dahil İsveççe konuştuğu sadece birkaç kişi kaldığını söylüyor. Fakat kız, yine de yardım konusunda ısrarcıysa, adam da hatalı edat kullanımı veya aykırı söz dizimi gibi detaylardan kaynaklı herhangi bir kuralsızlık –artık bunları içgüdüsel olarak anlayamasa da– olup olmadığını anlamak için cümleyi içinden tekrarlayarak sessizce kontrol ediyor. Frances'in sorularını yanıtlamak, uyuşmuş bir elde hareket kabiliyetini yeniden kazanmaya çalışmak gibi hissettiriyor. Bunun, kendisini ne kadar rahatsız ettiğini ona asla belli etmiyor ama.

Bir keresinde, işe giderken Thora'yı görmüştü. Ya da en azından metro platformunun diğer tarafında duranın o olduğunu zannetmişti: Kırmızı bir manto, dağınık saçlar, bir eli omuz çantasında, telefonuna bakıyordu. Tren platformlarını ayıran kirişlerin arasından onu daha iyi görmeye çalışırken, göz ucuyla, tren raylarının üzerinde koşuşturan tombul gri fareleri fark etti. Gerçekten o muydu? Soğuk soğuk terlemeye başlamış, bedeninin geri kalanı kaskatı kesilirken kalbi göğsünün içinde deli gibi çarpmıştı. Bu duyguyu unutmuştu – ya da daha doğrusu, bir duygunun ne kadar güçlü olabileceğini.

O değildi.

Oydu.

Başını kaldırmasını beklemişti; emin olabilmek için yüzünü bir an görmesi yetecekti. Sonra gürleyerek istasyona bir tren girdi ve tren vagonundan ayrıldığında kırmızı montlu kadın artık orada değildi. Sonraki günler, trafiğin yoğun olduğu saatlerde kalabalığın içinde hep onu aradı. Bakışlarını, yakınındaki her bir başa doğru tek tek kaldırıp kırmızı bir şey görmeyi umut etti, kalbini titretecek bir şey. Ama kadını bir daha görmedi.

Ara sıra sokakta, birilerinin yanından geçerken İsveç nüşmanın ufak bir kısmına denk gelip de, kendi dili anlayana kadar bir süre, onun hangi dil olduğunu dü zamanlar oluyor. Bazen bar ve restoranlarda, birbirleriyle İsveççe konuşan insanların yanına oturup sakın bir yüz ifadesiyle onları dinliyor. Onun, Amerika dışında bir yerden olduğunu kimse hesaba katmıyor, zaten hiçbir zaman İskandinav klişelerine uygun yaşamadığını düşünüyor. Nereli olduğunu öğrenen Amerikalılar, burunlarını buruşturup, sanki Kuzey'e ait daha karakteristik bir özellik ortaya çıkacakmış gibi gözlerini kısarak bakıyorlar. O da böyle durumlarda, büyükannesinin bir Amerikalı olduğunu ekliyor ve bu kökeni onun bir eksikliğini açıklıyormuşçasına, karşılığında her nedense bir "Haa!" ifadesi yankılanıyor.

12

Frances New York'a geldiğinde bir mesaj gönderiyor, hafta sonu görüşmeye karar veriyorlar. Bahar sömestri başlamak üzere olduğundan, planlanmış herhangi bir dersi veya semineri bulunmuyor fakat öğrenciler, zaman zaman e-postayla ya da odasının kapısında belirip sınav ve notlar hakkında sorular soruyorlar. Cuma akşamı bölümün ve öğrencilerin Washington Square Park yakınlarındaki kırmızı tuğlalı bir binada bir araya gelecekleri geleneksel bir kapanış gecesi düzenleniyor. Resmi olarak menüde sadece çay ve kahve olsa da daha akşamın başında herkes ya kafayı bulmuş ya da çakırkeyif. Girişteki merdivenlerde oturuyor, etrafı öğrenciler ve meslektaşlarıyla çevrili. Biri koluna dokunuyor; onun kim olduğunu görmüyor, zaten umursamıyor da. Ellerini uzatsa, avuçlarının onu diğerlerinden ayıran görünmez bir cisme değeceğini düşünüyor.

Cumayı cumartesiye bağlayan gece, omuzlarındaki kas ağrısıyla sıçrayarak uyanıp saatlerce uyuyamıyor. Her zaman aynı hattı takip eden o tanıdık ağrı: Sağ omuzda sızlama şeklinde başlıyor ve yoğunluğunu arttırarak sol omuza yayılıyor. Oradan

boyna, ardından da sancıların daha derine işlediği çen ru ilerliyor. Sonunda yataktan kalkıp, çay yapmak için gidiyor. Su kaynarken yere uzanıp tavana bakıyor. Sonra vazgeçip kendine bir bardak viski koyuyor ve duşa giriyor. Sıcak suyu sağ omzundaki ağrı merkezine tuttukça sessiz bir iniltiyle ağzını açıyor. Ardından çıplak ve ıslak bir hâlde yatağa yatıyor. Sonunda uykuya bitkin düştüğünden mi dalmış olduğunu bilmiyor. Sabah uyandığında, bedenindeki savaş alanından hiçbir iz kalmamış, her şey normale dönmüş oluyor.

Thora'nın, adamın kulağına, Frederick Seidel'in bir şiirinden birkaç satır mırıldandığı bir gece vardı. Uyuyamadığından yakınmış, adam da ona ezberinden bir şey okumasını söylemişti, herhangi bir şey. Onun, bu teklifi ciddiye alacağını düşünmemişti aslında. Thora uzun bir süre boyunca sessiz kalmıştı, hatta sessizlik o kadar sürmüştü ki adam sonunda onun uyuyakaldığını düşünmüştü. Fakat sonra dönüp yüzünü adama doğru çevirmiş ve kelimeler ağzından tek tek dökülmeye başlamıştı, adamın tenine değen ılık ve nemli kelimeler... Daha önce de bu dizeleri ondan birkaç defa duymuştu; Paris'teki bir kitapçıdan kitabı satın aldığından beri aklından çıkaramadığı bir şarkı gibi:

*I read my way across/ The awe I wrote/ That you are reading now / I can't believe that you are there / Except you are. **

Stockholmlü üst sınıf bir kızın ağzında, İngilizcenin kulağa bu denli güzel gelmesi ne garipti.

Cumartesi öğleden sonra Frances adamın kapısını çalıyor. Dışarı öyle sıcak ki klimalı daireye girerken terden yüzü parlıyor.

“Ne kavurucu bir yer,” diyor ayakbalarını çıkarırken. “Yazları şehirde mi geçiriyorsun yoksa?”

* Yazdığım güzellemeyi / Seninle bir okuyorum / Yanımda olmadığını bilsem de / Hayret / Buradasın işte -ybn